

2010-05-07

Göteborgsregionens
kommunalförbund

Verksamhetsinriktning

och Budget för GR år

2011

Verksamhets- inriktning och Budget för GR år 2011

Göteborgsregionen tar höjd för nya utmaningar ..4

Utgångspunkter för årets budgetprocess 8

Styrgruppen för arbetsmarknad 8

Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad 11

Styrgruppen för sociala området 15

Utbildningsgruppen 21

Resursfördelning..... 28

Göteborgsregionen tar höjd för nya utmaningar

GR inför 2011

Utvecklingsuppdraget och regionförstoring

Kommunerna står inför ett antal utmaningar för framtiden som gäller både utvecklingsuppdraget och välfärdsuppdraget. Det är alltmer uppenbart, särskilt i ett storstadsområde som Göteborgsregionen, att kommungränsen betyder allt mindre för medborgarens livssituation. Genom ökad pendling minskar behovet av samband mellan bostadsort, arbetsplats och var man tillbringar sin fritid, konsumerar m.m. Göteborg och omgivande kommuner är alltmer sammanlänkande i den s.k. arbetsmarknadsregionen¹. För medborgaren är det viktigt att de formella gränserna mellan kommunerna inte utgör hinder för en nödvändig regionförstoring. Men kommungränsen bestämmer fortfarande området för planeringsansvar, skatteuttag och avgifter för boende i kommunen

Sambanden mellan den formella kommunstrukturen och den funktionella arbetsmarknadsregionen utgör grunden för GRs arbete men GR har även att förhålla sig till de frågor som Västra Götalandsregionen, (VGR) har avgränsat i Vision Västra Götaland samt till VGRs regionala samordningsuppdrag.

Kommunernas utvecklingsuppdrag t.ex. för utbildning, infrastruktur, näringsliv och miljö, är av stor betydelse vid överväganden om samhällsorganisationens utformning. Strukturbild för Göteborgsregionen, som arbetats fram och förankrats i rådslag, är ett starkt varumärke och en god utgångspunkt för det regionala utvecklingsarbetet.

Ökat erfarenhetsutbyte kring välfärd

De svenska kommunerna har mycket omfattande uppgifter inom välfärdsområdet, t.ex. vad gäller arbetsmarknad, sociala frågor och utbildning. Inom

storstadsområdena, med stor interaktion över kommungränserna, finns speciella möjligheter till samarbete mellan kommunerna. Välfärdsuppdraget regleras i hög grad genom lagstiftning, men det finns utrymme att diskutera finansiering och produktion av välfärdstjänster.

En viktig fråga att uppmärksamma är kvalitetskillnader i utformningen av de välfärdstjänster som kommunerna tillhandahåller. En jämn och hög välfärdsstandard höjer attraktiviteten i hela Göteborgsregionen. Utbytet kring både bra och dåliga erfarenheter inom välfärdsarbetet bör därför vidareutvecklas. När det gäller välfärdens utformning bör GR-kommunerna i första hand samverka kring erfarenhetsutbyte och kvalitet på utförandet. För benchmarking och jämförelse inom GR-området är exempelvis GRs Välfärdsbilder, Sveriges Kommuner och Landstings (SKLs) Öppna jämförelser samt den praktiska forskningen inom FoU i Väst/GR ett gott stöd.

För att klara framtida utmaningar är det därför nödvändigt att ytterligare utveckla samarbetet mellan kommunerna men också med VGR och andra regionala parter.

Utveckla GRs roll i Västsverige

Under 2009 initierades en diskussion kring nästa utvecklingssteg för förbundet. Syftet var att diskutera samarbetsområden, rollfördelning, ansvar och befogenheter mellan olika beslutsnivåer – kommun, kommunalförbund, region och stat. Seminarier genomfördes mellan olika lokala och regionala aktörer. Ett diskussionsunderlag togs fram som under 2010 kommer att fortsätta att diskuteras både inom GR och i de politiska partierna i respektive kommun.

GR är en samarbets- och konsensusorganisation med starkt politiskt kapital. Denna utveckling, som pågått sedan 1995, är nationellt uppmärksammat och bör slås vakt om även i framtiden. GRs roll som en

¹) Göteborgs lokala arbetsmarknad, den s.k. arbetsmarknadsregionen, utgörs av GRs 13 medlemskommuner samt Marks, Vårgårda, Orusts och Bollebygd kommuner.

fast grund för konstruktivt samarbete mellan de tretton medlemskommunerna har ingen motsvarighet i landet. GRs förbundsordning har emellertid under den senaste tioårsperioden endast i liten omfattning anpassats till samhällsutvecklingen. Förbundsordningens ändamålsparagraf är tämligen täckande, vilket ger en öppenhet för samverkan men också en risk för otydlighet om när och hur samverkan ska ske. En tydligare struktur med precisering av arbetsuppgifter och ansvar är önskvärt, eftersom GR alltmer ingår i ett regionalt sammanhang med andra aktörer som ofta i sina kontakter utgår från att GR har mandat att aktivt företräda sina medlemmar.

Inom områden som till sin natur överskrider kommunens gränser, t.ex. trafikinfrastruktur, miljö, hälsa, arbetsmarknad, integration, IT-infrastruktur, kompetens- och utbildningsfrågor samt internationella relationer behöver GR ett mer uttalat företrädarmandat.

Allt fler regionala aktörer och särskilt VGR söker samverkan med GR inom olika områden. Inför nästa mandatperiod 2011–2014 planeras en gemensam beredning mellan VGR och kommunalförbunden för frågor som gäller regionutveckling, miljö och kultur. Den gemensamma beredningen inriktas på strategiska frågor där regionstyrelsen ska fatta beslut. GRs medverkan i den nya beredningen kräver klarläggande från medlemskommunerna om GRs uppdrag i strategiska kultur och miljöfrågor.

Det behöver också förtydligas att VGR och kommunerna har olika uppdrag och olika geografiska ansvarsområden men samma demokratiska legitimitet. Möjligheterna för kommunalförbunden att initiera frågor i den gemensamma beredningen men också att förankra frågorna hos medlemskommunerna behöver förbättras. Det är också viktigt att se över nomineringen och representationen från kommunerna i beredningen för att stärka jämbördigheten.

Om GR

GR är en samarbetsorganisation för 13 kommuner i Västsverige som tillsammans har ca 918.000 invånare. Högsta beslutande organ är förbundsfullmäktige som sammanträder en gång per år. Den löpande verksamheten styrs av förbundsstyrelsen som består av politiska representanter från respektive kommun. GR beräknas ha en årsomsättning på cirka 259 mkr år 2011. Ca 24 procent av verksamheten finansieras av årliga medlemsavgifter från kommunerna, medan huvuddelen (ca 76 procent) finansieras via externa intäkter som EU-bidrag, statsbidrag samt intäkter från kurser, konferenser, utbildningar, m.m.

GRs uppdrag

GR är ett kommunalförbund som även har kommunalförbundsuppgifter. Som kommunalförbund är GR en offentligt rättslig form för frivillig samverkan mellan kommuner och denna form för samverkan regleras i kommunallagen (3 kap, §§ 20–28). Som kommunförbund är GR en intresseorganisation som för kommunernas räkning bevakar rena intressefrågor.

Förbundets uppgifter regleras i förbundsordningen som fastställs av förbundsmedlemmarnas fullmäktige. Enligt förbundsordningen har förbundet till ändamål att tillvarata medlemskommunernas intressen samt främja deras samverkan och ge dem service. GR ska stödja och utveckla den kommunala självstyrelsen. Förbundet ska också genom samhällsplanerande insatser och utredningar verka för samordning av angelägenheter av gemensamt intresse för medlemskommunerna inom regionplanering, näringsliv/marknadsföring, kommunikationer, teknisk försörjning, utbildning, natur- och miljövard, bostadsförsörjning, sociala frågor, arbetsmarknadsfrågor samt regionala verksamheters finansiering. Dessutom innebär uppdraget att GR ska bistå kommunerna med utbildningsinsatser, utvecklingsaktiviteter och medieinsatser. Förbundet ska även svara för intagningen till gymnasieskolan enligt skollagen samt lärande för vuxna enligt gällande lagstiftning om kommunal vuxenutbildning.

Politisk styrning

Förbundsstyrelsen tar ett starkt och aktivt ansvar för att driva de mest centrala kommungemensamma utvecklingsprocesserna, exempelvis Uthållig tillväxt, K2020 och Socialt hållbar utveckling.

För att bereda arbetet inom olika målområden finns dessutom följande politiska styrgrupper: Utbildningsgruppen (också intagningsnämnd utsedd av förbundsfullmäktige), styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad, sociala styrgruppen och styrgruppen för arbetsmarknad.

Styrgrupperna har en viktig roll i att omsätta förbundsstyrelsens antagna mål och strategier till olika kommungemensamma aktiviteter inom respektive styrgrupps verksamhetsområde. Styrgrupperna tar också egna politiska initiativ inom sina respektive verksamhetsområden.

Utgångspunkten för styrgruppernas arbete ska vara territoriet Göteborgsregionens möjligheter och utmaningar. Styrgrupperna ska arbeta för

- gemensam analys och gemensamt agerande,

- att skapa arenor för samarbete och rationellt sambruk,
- att vara katalysator för erfarenhets-, idé- och projektutveckling,
- intressebevakning och påtryckningar samt
- kompetensutveckling.

Nätverksbyggande

Centralt för GRs sätt att arbeta är den starka politiska styrningen och nätverksbyggandet. Uppdraget utförs genom tät samverkan mellan medlemskommunerna, BRG, övriga kommunalförbund i länet, Västra Götalandsregionen, statliga regionala organ och andra aktörer i det omgivande samhället. Dialogen förs både i politiska grupper och i tjänstemannanätverk. Detta samspel skapar förutsättningar för ett väl förankrat arbete med goda resultat, men också för kreativitet, flexibilitet och nytänkande.

Hållbar utveckling

GR ska bidra till en hållbar utveckling i medlemskommunerna. Denna utveckling kan beskrivas i tre grundläggande och inbördes beroende dimensioner – den ekonomiska, den miljömässiga och den sociala. Ett hållbart samhälle ska tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers. Alla beslut ska utformas på ett sätt som balanserar dessa tre dimensioner.

”Vision Västra Götaland – Det goda livet” är den gemensamma visionen för region och kommuner i Västra Götaland. Visionen ska också prägla GRs verksamhet. Fem fokusområden betonas; ett livskraftigt näringsliv, kompetens och kunskapsutveckling, infrastruktur och kommunikationer, kultur samt hälsa. Fyra generella perspektiv ska genomsyra arbetet; den gemensamma regionen, jämställdhet, integration och internationalisering.

Förbundsstyrelsen har genom mål- och strategidokumentet ”Uthållig tillväxt – mål och strategier med fokus på hållbar regional struktur” (antaget i maj 2006) beskrivit de grundläggande utmaningarna för Göteborgsregionens utveckling. Göteborgsregionen ska vara en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att bo, leva och verka i, samt besöka. Genom ett gemensamt målinriktat arbete vill vi stärka regionens kvaliteter och aktivt arbeta för att möta framtidens utmaningar.

Utbildning och kompetensutveckling

GR ser kompetensutveckling för personer som är verksamma i Göteborgsregionens medlemskommuner som ett viktigt medel för att utveckla vår region. I den gemensamma ”Vision Västra Götaland – Det goda livet” utpekas kompetens- och kunskapsutveckling som ett av fem viktiga fokusområden. Kompetensutvecklingen i GRs regi är tillgänglig för alla och möjlig att kombinera med annan verksamhet. Utbudet av kurser, konferenser och seminarier spänner över ett brett verksamhetsfält. Utbudet ska komplettera medlemskommunernas egna insatser. Detta förutsätter en tät dialog med medlemmarna och en god förankring i nätverken.

Vidare är kraven på förnyelse, ökad effektivitet och kvalitetsförbättringar i utbildningssystemen höga. Det är mot denna bakgrund som regional samverkan på det livslånga lärandets område ska ses. Samarbetet bidrar till både högre kvalitet och bättre kostnadseffektivitet.

EU- och det internationella perspektivet

Ett internationaliserings- och EU-perspektiv ska genomsyra förbundets verksamhet. GRs EU-arbete är alltid resultatet av ett uttalat behov i medlemskommunerna och bedrivs i tät dialog med de etablerade nätverken inom GR. Omvärldsbevakning och kompetensutveckling kring EU-frågor är en del av uppgiften. Ett aktivt deltagande i EU-projekt betraktas därmed som en av flera projektfinansieringsformer för GR. EU-arbetet inom förbundet ska bidra till tillväxt och utveckling i medlemskommunerna, gärna i form av gemensamma utvecklingsprojekt.

Framtidens EU-program kommer att ha allt större fokus på gränsöverskridande EU-projekt. I linje med detta deltar GR i allt fler EU-projekt som genomförs mellan regioner och över nationsgränser.

GR deltar i flera regionala, nationella och internationella EU-nätverk som rör utbildning, arbetsmarknad, sociala frågor, samhällsplanering och forskning. I flera sammanhang bedrivs internationellt arbete i samverkan med andra organisationer, privata såväl som offentliga, där EU-arbetet är en integrerad del i ett större internationellt perspektiv

Utgångspunkter för årets budgetprocess

Uppläggnig av budgetarbetet

GRs förbundsfullmäktige ska före utgången av september månad fastställa budgeten för nästa år. För att få delaktighet och ett brett engagemang ges medlemskommunerna möjlighet att lämna synpunkter på budgetförslaget (samrådsunderlaget). För budgetprocessen 2011 har de politiska styrgrupperna under hösten 2009 utarbetat förslag till verksamhetsinriktning inom respektive område, med utgångspunkt från en analys av inriktningen på verksamheten 2010. Efter ställningstagande i förbundsstyrelsen den 26 februari 2010 genomförs samrådet med kommunerna under våren. När kommunerna inkommit med sina synpunkter beslutar förbundsstyrelsen om budget och verksamhetsinriktning 7 maj. Förbundsfullmäktige fastställer budgeten den 16 juni 2010.

Tidplan

Följande datum gäller 2010 för behandling av budget 2011:

Datum   *Vad händer?*

11 feb	Utskick till förbundsstyrelsen och kommunerna av presidietts förslag till samrådsunderlag och budget 2011.
26 feb	Förbundsstyrelsen beslutar om samrådsunderlaget.
6 apr	Synpunkter till GR från kommunerna.
19 apr	Presidiet tar ställning till budgetförslaget.
7 maj	Förbundsstyrelsen beslutar om förslag till budget.
16 juni	Förbundsfullmäktige fastställer budget och medlemsavgift.

Styrgruppen för arbetsmarknad

Vision

I Göteborgsregionen ska det kommungemensamma arbetet, med kreativitet och förnyelse, verka för att alla arbetssökande ska ha samma möjligheter att söka och få ett arbete eller annan meningsfull sysselsättning. Kostnaderna för exkludering från arbetslivet ska omvandlas till vidareutveckling av en hållbar välfärd.

Mål

Det övergripande målet är en hög sysselsättning för Göteborgsregionens invånare.

Utmaningar och omprövning

Regering och riksdag har det övergripande ansvaret för arbetsmarknadspolitiken. Inriktningen på arbetsmarknadspolitiken får konsekvenser för kommunerna och det kommungemensamma arbetet. När detta skrivs, i december 2009, är arbetslösheten hög i vårt område och särskilt bland ungdomarna. Den tidigare bedömningen från regeringens, Sveriges Kommuner och Landstings samt Konjunkturinstitutets sida, att arbetslösheten kommer att stiga ytterligare under 2010 och 2011, är idag mer osäker. AFs decemberprognos för det kommande året och vårt län pekar på en nivå på cirka 8 procent, alltså något lägre än föregående prognostillfälle. AF bedömer att arbetsmarknaden befinner sig i en återhämtningsfas. Storstadskommunen Göteborg, med en stor andel fordonsindustri, har tack vare en större privat tjänstesektor och turism klarat sig bättre än många andra kommuner i länet som helhet. Utbildningsnivån är också högre här men Göteborg har även den högsta andelen utlandsfödda i länet. Fler-talet av kranskommunerna kring Göteborg har klarat sig bättre och har jämförelsevis en lägre arbetslöshet.

Teknikföretagen bedömer i sin senaste konjunkturprognos att återhämtningen inom industrin ser ut att både bli svag och utdragen, samt att sysselsättningen fortsätter nedåt. Senaste småföretagarbarometern beskriver dock att man från en negativ sysselsättning hoppas att det under nästa år vänder till en positiv sådan, dvs. att fler personer nyanställs än vad som sägs upp. Konjunkturinstitutet bedömer att det finns flera tecken som allt tydligare pekar på en återhämtning i tillverkningsindustrin. Aktiviteter inom byggindustrin har minskat men att det idag är färre företag än tidigare som räknar med en försämring. Ovissheten inom verkstadsindustrin är stor under pågående diskussioner om ägarbyten inom bilindustrin, arbetsgivarna avvaktar och läget är osäkert. Branscher och verksamhetsområden som klarat sig relativt bra och/eller är på väg upp är bl.a. privat turism, handel, datakonsulter, service och livsmedel.

Hur långvarig lågkonjunkturen kommer att vara och hur snabb återhämtningen kan bli inom olika branscher är svårbedömt – likaså när det gäller efterfrågan på arbetskraft. Därför måste GR ha en beredskap för omprövning av både strategi och handling.

En annan utmaning är den lokala arbetsmarknadens storlek, både till yta och till invånarantal. Den lokala arbetsmarknaden omfattar idag fler kommuner än de tretton medlemskommunerna i GR. Det kraftigt stigande invånarantalet ger underlag för fler branscher och arbetstillfällen. Men det ställer också krav på kommungemensamma strategier t. ex. när det gäller bostadsplanering, kollektivtrafik, etableringsförutsättning, social service och livslångt lärande. Allt inom ramen för en regionalt hållbar utveckling och tillväxt. Ett starkt och mångfacetterat näringsliv är av avgörande betydelse för arbetsmarknaden!

Strategi

När det gäller arbetsmarknaden har Göteborgsregionens kommuner en stark koppling till varandra. Flera faktorer pekar på detta och tydligast är arbetspendlingen. Kommunernas geografiska gränser har ingen betydelse för arbetskraftens rörlighet. I vilken kommun företag etablerar sig i Göteborgsområdet är inte heller av någon avgörande betydelse om möjligheterna till pendling är utbyggd.

Den primära uppgiften för stat, kommun och andra aktörer inom arbetsmarknadsområdet är att främja en väl fungerande arbetsmarknad som balanserar utbud och efterfrågan av arbetskraft. En annan viktig uppgift är att verka för att få långtidsarbetslösa tillbaka i arbete och att aktivt matcha de grupper som visat sig ha svårare att få ett fotfäste på arbetsmarknaden, t.ex. ungdomar, flyktingar och invandrare samt människor med funktionsnedsättningar. För att klara denna uppgift är det nödvändigt med ett närmare samarbete på regional nivå mellan staten, kommunerna och arbetsmarknadens parter. I det sammanhanget är det också angeläget att se framväxten av sociala företag som en möjlighet att vidga arbetsmarknaden.

GR ska vara en plattform för det kommungemensamma arbetet. Utgångspunkten för styrgruppens arbete ska vara territoriet Göteborgsregionens möjligheter och utmaningar. Styrgruppen ska arbeta för

- gemensam analys och gemensamt agerande,
- att skapa arenor för samarbete och rationellt sambruk,
- att vara katalysator för erfarenhets-, idé- och projektutveckling,
- intressebevakning och påtryckningar samt
- kompetensutveckling.

Arbetsförmedlingens nya organisation med tio "marknadsområden" etableras den 1 januari 2010. Den geografiska ytan för ett av dessa områden är GR-området plus övriga kommuner i Hallands län. Det är viktigt att medlemskommunerna har en regional arena (med staten) för gemensamt agerande. En av de viktigare frågorna är att tydliggöra ansvarsfrågan mellan stat och kommun inom arbetsmarknadspolitik.

Det är också angeläget att GR fortsätter utveckla samarbetet med BRG. Viktiga nätverk inom GR är kommunernas olika chefsnätverk t.ex. för arbetsmarknadschefer, personalchefer, sociala chefsnätverket och chefer för vuxenutbildningen. De parter som är kopplade till GRs valideringsbolag (Meritea AB) är också centrala.

På den statliga sidan finns ett antal myndigheter med regionala "platskontor" som har betydelse för arbetsmarknadsområdet. Avgörande för GRs arbete är förankringen i kommunerna och medlemskommunernas engagemang.

Aktiviteter

GRs initiativ och arbete ska, utifrån en regional plattform, fokusera på bland annat följande aktiviteter:

Gränssnitt kommun och stat

Regeringens arbetsmarknadspolitik påverkar gränssnittet mellan kommun och stat när det gäller ansvar, uppgifter, roller och sannolikt även finansiering av insatser. Under senare år har kommunernas medverkan i arbetsmarknadspolitik varierat både vad gäller innehåll och insatser. Förändringar i bl.a. arbetslöshets- och sjukförsäkringen, introduktionen av nyanlända och inslaget av kompletterande aktörer har lett till förändringar i kommunernas engagemang i arbetsmarknadspolitik. Det är därför viktigt att under 2011 studera om det har skett en förskjutning och i så fall på vilket sätt, mellan stat och kommun, när det gäller arbetsmarknad.

GR ska arbeta för att den statliga arbetsmarknadspolitik i högre grad formas utifrån den lokala och regionala arbetsmarknadens förutsättningar. Göteborgsregionens formulerade mål och strategier för Uthållig tillväxt ska vara basen för arbetet.

Den "dubbla obalansen" och validering

Dels råder det en obalans mellan olika geografiska områden när det gäller sysselsättning och arbetslöshet, dels råder det en obalans mellan efterfrågan och utbud på arbetsmarknaden även under lågkonjunkturen.

Validering med kompletterande yrkesutbildningar är här ett verkningsfullt instrument, dels när det gäller personer som står inför en omställning och dels för personer som av andra skäl står utanför arbetsmarknaden, såväl för personer från annat land som födda i Sverige. Därför är det angeläget med ett fortsatt stöd för utvecklingen av valideringsarbetet tillsammans med branscher och arbetsmarknadens parter. Avgörande är också att både stat och kommun ger möjlighet till efterföljande, kompletterande yrkesutbildningsinsatser. Arbetslivets förväntningar på interkommunala lösningar när det gäller regionala vuxenutbildningsinsatser ökar och inom GR-området har de första stegen också tagits av Utbildningsgruppen.

Allt fler människor jobbar, studerar och bor i olika kommuner!

En nationell struktur för validering är ännu inte etablerad. Frågan bedöms öka i aktualitet bl.a. på grund av att regeringen gett den nya myndigheten Yrkeshögskolan i uppdrag att ansvara för detta sakområde. GR bör, med berörda parter, ta ställning till sitt dotterbolags (Meritea AB) uppdrag på valideringsområdet inför år 2011.

EU-arbetet

GR ska pröva hur olika EU-program kan stödja valda strategiska områden på arbetsmarknadsområdet samt främja kompetensutveckling riktad till kommunanställda. Den nya generationen EU-program som växer fram är gränsöverskridande och mer transnationella till sin karaktär. GR har gedigen erfarenhet av kommungemensamma projekt inom arbetsmarknadsområdet, där EUs Socialfond varit och är betydelsefull. Idag är transnationalitet även inom Socialfonden högt prioriterat. GR bör därför definiera ett antal frågor på arbetsmarknadsområdet som genom ökade internationella kontakter kan stimulera det kommungemensamma arbetet.

Ungdomar

Ungdomar drabbas hårt av lågkonjunkturen och särskilt utsatta är de ungdomar som inte påbörjat eller fullföljt sina gymnasiestudier. Det är synnerligen angeläget att ungdomar inte fastnar i en långvarig arbetslöshet. Erfarenheter från tidigare lågkonjunkturen visar att risken är stor för denna grupp ungdomar att de aldrig etablerar sig på arbetsmarknaden.

Projekt Mellan Rum, ett kommungemensamt ungdomsarbete med Arbetsförmedlingen och som EU medfinansierar, startade hösten 2009 och avslutas i april 2011. Fokus för arbetet är arbetslösa ungdomar och syftet är att bygga upp mer ändamålsenliga strukturer som bättre kan stödja ungdomars ansträngningar att få tag i ett jobb. Här är det angeläget att GR och AF implementerar vunna erfarenheter.

Ungdomars möjlighet till ferie-/sommarsjobb samt en kvalitetssäkrad praktik är av stor betydelse. GR ska följa och bevaka i vilken grad ungdomar i gymnasieåldern ges möjlighet att sommararbeta och ha en beredskap för att kunna ta initiativ när det gäller kommunala feriejobb.

Önskvärt vore om regionala branschkriterier togs fram för ungdomars praktik. En praktik som då kan värderas och intygas mot branschens krav och där praktiken blir mer tydligt meriterande än idag.

Hälsa och ohälsa

Arbetet med nyckeltal samt benchmarking i syfte att stärka hälsan bland kommunanställda ska fortsätta. Sociala styrgruppen ska bevaka området när och hur sjukskrivna ska lämna försäkringskassan för att få arbetsförmedlingens stöd i att etablera sig på arbetsmarknaden.

Kommungemensam plattform för mottagande av nyanlända

Det kommungemensamma arbetet inom GR som syftar till att underlätta etableringen på arbetsmarknaden för nyanlända flyktingar och deras anhöriga inleddes hösten 2009. Fyra områden har pekats ut som särskilt viktiga och som också ligger inom den kommunala kompetensen efter att staten tagit över ansvaret från kommunerna när det gäller arbetsmarknadsintroduktionen av nyanlända. Dessa är

- samhällsinformationen
- regionaliserad SFI
- bostadsfrågan
- rehabilitering

Under 2010 kommer medlemskommunerna och GR att ta ställning till vilka områden som med fördel kan drivas och utvecklas gemensamt. Enligt regeringens planer kommer det nya gränssnittet mellan stat och kommun, när det gäller nyanländas arbetsmarknadsintroduktion, börja gälla fullt ut från och med december 2010. GR bör ha en beredskap för detta under 2011.

Kompetensutveckling

GRs insatser inom kompetensutvecklingsområdet ska komplettera medlemskommunernas egna insatser riktade till anställda. Kompetensutvecklingen kan bestå av kortare eller längre utbildningar som bedrivs i samarbete med exempelvis högskola och universitet. Vissa insatser initieras och medfinansieras av staten inom t.ex. psykiatri samt äldre- och handikappomsorgen. Socialfonden är ytterligare ett exempel på möjlig medfinansiering av kommungemensamma utbildningsinsatser. Oavsett finansiering ska behovet av insatser och om de bör vara kommungemensamma definieras av medlemskommunerna.

De regionala kommungemensamma insatserna innehåller också erfarenhetsutbyte med kollegor från angränsande kommuner och organisationer. Löpande utvärderingar visar att detta kollegiala erfarenhetsutbyte är högt uppskattat.

Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad

Styrgruppens roll

Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad arbetar på uppdrag av förbundsstyrelsen och bereder frågor inom sakområdena miljö och samhällsbyggnad, bevakar utvecklingen inom dessa områden samt tar de initiativ som utvecklingen kräver. Styrgruppen ansvarar även för att genom samverkan få till stånd och kontinuerligt genomföra ett aktivt erfarenhetsutbyte och idéarbete inom dessa sakområden. Genom t.ex. remissvar stödjer styrgruppen kommunerna, så att de i sitt arbete lokalt kan ta ansvar för att utveckla den regionala strukturen.

GR är av regeringen utsett till regionplaneorgan enligt plan- och bygglagen (PBL) och därmed bärare av det regionala perspektivet i planprocessen. Styrgruppen har förbundsstyrelsens uppdrag att leda detta arbete och bereda sådana frågor som kräver förbundsstyrelsens ställningstagande. Huvuduppgifterna är kortfattat att:

- biträda kommuner och statliga myndigheter med regionala synpunkter
- följa regionala frågor inom ansvarsområdet
- låta utreda förhållanden som har regional räckvidd
- fortlöpande följa statlig och kommunal planering
- samråda vid upprättande och förändring av översiktsplaner och detaljplaner (när dessa får regionala konsekvenser)
- förse kommunerna med underlag ifråga om mellankommunala frågor
- underlätta information om regionala förhållanden mellan och inom kommunerna

GR har också genom särskilt beslut i förbundsstyrelsen (förankrat i varje medlemskommun) uppdraget att samordna planeringen av transportinfrastrukturen i regionen. Styrgruppen är beredande för detta uppdrag som innebär att GR ska:

- ansvara för samordningen av all regional infrastrukturplanering, d v s sådan planering som berör hela regionen eller två eller flera medlemskommuner.
- representera kommunerna i olika organisationers arbets- och ledningsgrupper som behandlar regional infrastrukturplanering.
- ansvara för utformningen av remissvar över utredningar som berör regional infrastrukturplanering och som ställs till GR och/eller medlemskommunerna. Utformningen av svaren ska ske i samråd med berörda kommuner.
- företräda medlemskommunerna gentemot staten och Västra Götalandsregionen i frågor som berör regional infrastrukturplanering.
- initiera utredningar om regional infrastrukturutbyggnad, på eget initiativ eller efter framställan från medlemskommunerna.

Vision – inriktning

Förbundsstyrelsen har genom mål- och strategidokumentet ”Uthållig tillväxt – mål och strategier med fokus på hållbar regional struktur” (antaget i maj 2006) beskrivit de grundläggande utmaningarna för Göteborgsregionens utveckling.

Göteborgsregionen ska vara en stark och tydlig tillväxtregion i Europa – en region som är attraktiv att bo, leva och verka i, samt besöka. Genom ett gemensamt målinriktat arbete vill vi stärka regionens kvaliteter och aktivt arbeta för att möta framtidens utmaningar.

För att nå uppsatta mål måste den politiska viljan omsättas till praktisk handling och det krävs ett samstämt och konsekvent agerande över lång tid. Dokumentet ”Strukturbild för Göteborgsregionen. En överenskommelse om att vi gemensamt tar ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar” (godkänt i maj 2008), visar huvuddragen i regionens

fysiska struktur och utgör ett stöd i detta arbete. Genom dessa båda dokument har förbundsstyrelsen lagt en tydlig grund för flertalet av de frågor som rör styrgruppens ansvarsområden.

Mål och strategier

”Uthållig tillväxt” pekar ut huvudriktningen för styrgruppens fortsatta arbete med att utveckla såväl den regionala strukturen som miljön. Genom ”Strukturbild för Göteborgsregionen” visar förbundsstyrelsen att man är beredd att ta ansvar för att den regionala strukturen är långsiktigt hållbar.

Styrgruppens del i att möta utmaningarna i ”Uthållig tillväxt” ligger i att verka för att av förbundsstyrelsen antagna mål och strategier omsätts till ett aktivt agerande i såväl medlemskommunerna som i de statliga trafikverken m.fl. organisationer. Genom sitt bevaknings- och beredningsansvar inom ett antal områden som påverkar samhällsbyggandet, har styrgruppen också möjlighet att både följa utvecklingen inom dessa områden och ta egna initiativ.

Styrgruppen bidrar också i sitt arbete till och verkar för en långsiktigt hållbar utveckling utifrån de tre grundläggande och inbördes beroende dimensionerna – den miljömässiga, den sociala och den ekonomiska. Alla beslut ska utformas på ett sätt som balanserar dessa tre dimensioner. Den miljömässiga dimensionen handlar bl.a. om miljöeffekter, resursförbrukning och klimatfrågor. För den sociala dimensionen är det viktigt att beakta t.ex. tillgänglighet för olika grupper samt hur den regionala sammanhållningen kan stärkas. Den ekonomiska dimensionen stärks när såväl invånarnas som näringslivets behov möts. Sammantaget bidrar allt detta till att öka regionens attraktivitet

Följande strategiska frågor/områden är aktuella inför 2011. (Kursiv text betyder att citaten är hämtade från mål- och strategidokumentet ”Uthållig tillväxt”.)

Strukturbild

Göteborgsregionen ska utvecklas med en stark och attraktiv regional kärna och längs tydliga stråk med ett flertal starka och attraktiva regiondelscentrum.

Styrgruppen ska:

- analysera t.ex. planerat bostadsbyggande och infrastruktur samt underlätta samarbete över kommungränserna. Den regionala ÖP-översikten (digital sammanställning av kommunernas översiktsplaner) möjliggör sådana uppföljningar och ger underlag för dialog.

- vid behov initiera fortsatta processer eller studier för att öka kunskapen om de olika delarna i den regionala strukturen, t.ex. kustzonen, som stöd för kommunernas egna lokaliseringstrategier.
- verka för ett idé- och erfarenhetsutbyte kring frågor om stadsbyggande i ett regionalt perspektiv.

Klimat och sårbarhet

Styrgruppen ska:

- utveckla en samsyn kring lokala och regionala frågor som rör miljö, klimat, infrastruktur, markanvändning, energi, industri, ekonomi m.m. med utgångspunkt från de övergripande konsekvenserna av en global klimatförändring.

Transportinfrastruktur

Göteborgs lokala arbetsmarknad år 2020 ska omfatta närmare 1,5 miljoner invånare. Minst 40 procent av resorna i Göteborgsregionen ska göras med kollektivtrafik 2025.

Styrgruppen ska:

- medverka och stödja arbetet med att genomföra K2020 och Västsvenska infrastrukturpaketet.
- i övrigt bevaka statens och Västra Götalandsregionens infrastrukturplanering med syftet att kunna tillvarata Göteborgsregionens intressen och för att vid behov kunna agera.
- ägna särskild uppmärksamhet åt frågor som utpekats i den aktualiserade Transportstrategin.
- bedriva ett idé- och erfarenhetsutbyte kring transportinfrastrukturfrågor.

Bostadsbyggande

Befolkningsökningen inom Göteborgsregionen ska vara minst 8 000 invånare per år.

Styrgruppen ska:

- verka för bostadsbyggande som medger befolkningsökning.
- bedriva ett idé- och erfarenhetsutbyte för att bidra till ett balanserat bostadsbyggande i syfte att utveckla en attraktiv och livskraftig region.
- verka för att tillkommande bostadsbebyggelse stärker regionstrukturen.

Näringsliv

Tillväxt- och strukturfrågor ska prioriteras i GRs och BRGs arbete.

Styrgruppen ska:

- tillsammans med BRG medverka till en positiv näringslivsutveckling.

- verka för att regionens konkurrenskraft säkerställs genom att samordna utbudet av mark för näringslivet i ett långsiktigt perspektiv.
- verka för att etableringar som kan få betydande påverkan på den regionala strukturen och trafiken kommer till stånd i lägen som bidrar till en hållbar utveckling.
- verka för att intentionerna i GRs handelsstrategi följs i kommunernas planeringsarbete för att därigenom bidra till att stärka den regionala strukturen.
- bedriva ett idé- och erfarenhetsutbyte kring frågor som rör handel.

Grön och blå struktur

Närheten till kust, hav, skogar och sjöar ska tas tillvara för att utveckla regionens attraktionskraft. Samtidigt ska tillgängligheten till dessa miljöer säkras.

Styrgruppen ska:

- utveckla en samsyn kring möjligheter och problem som finns kring Göta älv och dess närområde, då älven i hög grad är strukturerande för regionens utveckling.
- verka för att stärka regionen genom att utveckla attraktionskraften i kustzonen och de gröna kilarna.

Kretslopp

Styrgruppen ska:

- verka för att intentionerna i GRs avfallsplan (A2020) följs i kommunernas planeringsarbete med avfallsfrågor.
- upprätta en regional avloppsplan som även kan komma att utgöra en del i en regional kretsloppsplan.
- bedriva ett idé och erfarenhetsutbyte kring energifrågor som kan bidra till ett bättre resursutnyttjande och minskat oljeberoende.

Luft- och miljövårdsarbete

Livsmiljön ska värnas från skadlig påverkan – alla ska tillförsäkras ren luft och friskt vatten.

Styrgruppen ska:

- följa utvecklingen och ta initiativ till sådana åtgärder att gällande miljö kvalitetsnormer kan klaras och klimatmålen nås.
- tillsammans med övriga parter fortsatt medverka i projektet Clean Shipping vars syfte är att reducera sjöfartens miljöpåverkan.

Vattenvård och -försörjning

Styrgruppen ska verka för att:

- säkerställa en god vattenkvalitet i Göta älv och dess biflöden.
- det regionala behovet av alternativa vattentäkter kan tillgodoses.
- hela Göta älv blir ett gemensamt vattenskyddsområde.

Aktiviteter och löpande verksamhet

GR deltar på såväl politisk som tjänstemannanivå i nätverk och har uppdrag som direkt eller indirekt faller inom ramen för styrgruppens ansvarsområde.

Följande bedöms vara aktuellt under 2011:

ARC; GR är medlem i Airport Regions Conference och tar aktivt del av den kunskap som byggs upp inom ARC.

DART; GR medverkar, tillsammans med Vägverket, Banverket, Västtrafik m.fl. parter i projektet ”Driftsättning av regional transportinformatik”, som syftar till att underlätta för trafikanter och resenärer genom informationsåtgärder. Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad är styrgrupp för projektet.

Europakorridoren; GR är medlem i organisationen och verkar aktivt i dess olika grupperingar för att bl. a. förverkliga Götalandsbanan.

Via Lappia; GR är medlem i intresseorganisationen som arbetar för att stärka stråket E45 i hela dess sträckning.

Göta älvs vattenvårdsförbund; GR har uppdraget att administrera förbundets verksamhet.

Vattenvård; har bildats för att klara kraven i EU:s vattendirektiv och syftar till att skapa lokal delaktighet, engagemang och lokal förankring i vattenfrågor. GRs roll är att fungera som samverkansorgan och bidra med synpunkter kring arbetet med vattenförvaltningen. GR ingår tillsammans med bl.a. Göta älvs vattenvårdsförbund i Göta älvs, Sävveåns och Mölndalsåns vattenråd. GR har också uppdraget att administrera vattenrådets verksamhet.

Kalkning; GR administrerar på uppdrag av länsstyrelserna och ett flertal medlemskommuner kalkning av sjöar och vattendrag i stora delar av Göteborgsregionen.

Göteborgsregionens luftvårdsprogram; GR företräder medlemskommunerna i programmet, som

även omfattar länsstyrelsen i Västra Götalands län och medlemmar från näringslivet. Styrgruppen för miljö och samhällsbyggnad utgör den politiskt tillsatta delen av styrgruppen för luftvårdsprogrammet.

KLIMP (klimatinvesteringsprogrammet); GR har för medlemskommunernas räkning fått pengar från Naturvårdsverket för att verka för en reduktion av klimatpåverkan från persontransporter. Arbetet, som innebär medverkan från 10 medlemskommuner, pågår t.o.m. 2011.

Miljösamverkan Västra Götaland; projektet, som är en samverkan mellan Västra Götalandsregionen, länsstyrelsen i Västra Götalands län, kommunförbunden (inkl GR) och kommunernas miljöförvaltningar, syftar till att effektivisera miljö- och hälsoskyddsarbetet och fortsätter enligt gällande beslut t.o.m. 2012.

Miljödiplomering; är en alternativ metod till certifiering som framförallt vänder sig till små och medelstora företag. Diplomeringsarbetet utförs av Göteborgs Miljöförvaltning som genom avtal med GR utför diplomeringar även i övriga kommuner i regionen.

The International Mistra Center for Sustainable Urban Futures; GR är part i centrat, som arbetar med kunskapsutveckling kring hållbar stadsutveckling. GR har därigenom möjlighet både till stöd och till att initiera samverkan.

Styrgruppen för det sociala området

Styrgruppens roll

Styrgruppen är ett beredande organ till GRs styrelse. Styrgruppen ska arbeta för

- gemensam analys och gemensamt agerande
- att skapa arenor för samarbete och rationellt sambruk
- att vara katalysator för erfarenhets- idé- och projektutveckling
- intressebevakning
- kompetensutveckling

Mål och strategier

Nedanstående fyra områden anger sociala styrgruppen är särskilt viktiga för år 2011:

- Brukarkraft/medborgarkraft
- Uppföljning/utvärdering
- Socialt hållbar utveckling
- Personalförsörjning och kunskapsutveckling

Begreppet brukarkraft används här för att beskriva hur medborgarna i rollen som brukare av sociala tjänster kan påverka utformningen av dessa. Medborgarkraft syftar på när man som invånare i kommunen engagerar sig ideellt för att utföra sociala tjänster, eller i övrigt är aktiv för att påverka utbudet av välfärdstjänster utan att för den skull själv vara användare av dessa tjänster.

I ”Vision Västra Götaland – Det goda livet” betonas att resurser hos varje människa ska tas tillvara oavsett kön, ursprung, funktionshinder, sexuell läggning eller religion. Det är viktigt att stödja det civila samhället och enskilda medborgares engagemang. Medborgarna önskar i allt större utsträckning kunna påverka de tjänster samhället tillhandahåller, och man efterfrågar många gånger individuellt anpassade lösningar. För att underlätta detta sammanställs och redovisas undersökningar (Öppna Jämförelser) som ska un-

derlätta invånarnas aktiva ställningstagande. Den nya lagstiftningen om kundval ligger i linje med denna process, och det har även utvecklats valfrihetskoncept inom ramen för tidigare befintlig lagstiftning.

Inom arbetet med uppföljning, utvärdering och systematiserat erfarenhetsutbyte flyttas fokus allt mer från nyckeltalsstudier till effekt – och kvalitetsarbete. I vissa fall görs även djupstudier av särskilda, strategiska delar av kommunernas tjänsteutbud.

Under 2009 och 2010 genomfördes arbetet med att beskriva begreppet och förutsättningarna för socialt hållbar utveckling. Arbetet bygger på de rådslag som genomförts i GR-kommunerna sedan 2002, där en oro över sociala klyftor och geografisk polarisering inom Göteborgsregionen har lyfts. Under 2011 fortsätter arbetet för en socialt hållbar utveckling enligt de diskussioner som förts i styrgruppen, i förbundsstyrelsen och med medlemskommunerna. Arbetet omfattar även en beredskap för att lyfta och fördjupa arbetet inom områden som prioriteras i processen under 2010.

GR bedriver en omfattande kurs- och utbildningsverksamhet för medlemskommunerna. Denna omfattar såväl kortare som längre utbildningar. Dessa kan genomföras som både öppna arrangemang och uppdragsutbildningar. Inte minst viktigt är att bidra till att hålla medlemskommunerna uppdaterade kring ny lagstiftning och övrigt regelverk. Dessutom driver staten på med olika former av nationella riktlinjer, vilka ska implementeras lokalt, ofta i formen av ett regionalt samarbete.

Olika typer av mötesplatsarrangemang har utvecklats. Här samlas GR-kommunernas personal inom olika områden, visar upp vilken verksamhet man bedriver och har ett erfarenhetsutbyte.

Under 2011 planeras en Mötesplats Äldreomsorg som beräknas nå drygt 1000 anställda.

FoU i Väst/GR engagerar sig inom ett flertal av här

nämnda områden för att bistå kommunerna i deras verksamhetsutveckling och sprida kunskaper samt studera effekter av gjorda satsningar.

Aktiviteter

Internt och externt samarbete

Flera av de frågeområden som kommunerna möter kräver gränsöverskridande arbetssätt. Det förutsätter samarbete både mellan GRs politiska styrgrupper och mellan nätverk på tjänstemannanivå. När det gäller kommunernas samarbete med externa parter är GR i många fall en lämplig plattform att utgå från. Det kan gälla samverkan i olika former med Västra Götalandsregionen, länsstyrelsen och West Sweden. Västkom fungerar som paraplyorganisation i kommunalförbundens kontakter med Västra Götalandsregionen. Ett fortlöpande samarbete sker med övriga kommunalförbund i Västra Götaland. På nationell nivå sker samarbete med bl.a. Sveriges Kommuner & Landsting och Socialstyrelsen.

Brukarstyrda sociala tjänster

Bland en del av GR-kommunerna har under de senaste åren lanserats valfrihetsmodeller, som genomgående tillämpats inom hemtjänsten. Genom införandet av lagen om valfrihetssystem (LOV) 2009 har denna process intensifierats, vilket innebär att flertalet GR-kommuner utreder införandet av kundval enligt LOV för hemtjänsten.

Detta ställer krav på ny kunskap och policy inom flera nya områden, såsom styrning/ledning, organisation, kontraktering och uppföljning. GR bistår medlemskommunerna med kompetensutveckling inom dessa områden samt följer utvecklingen som bedöms ske i snabb takt.

FoU i Väst/GR studerar sedan 2009 utvecklingen av valfrihetsmodeller bland medlemskommunerna.

Samarbete inom sjukvården

GR-kommunernas samarbete med VGR-sjukvården måste ta hänsyn till de geografiska förhållandena som innebär att kommunerna Lilla Edet, Lerum, Alingsås ingår i sjukhusområden utanför GR-området. Dessutom tillhör Kungälv Hallands län och samarbetar naturligt med sjukvården där. Övriga nio kommuner samarbetar antingen med SU-sjukvården med dess samverkansorgan LGS, eller Kungälvssjukvården med dess samverkansorgan SIMBA.

GR samarbetar i första hand med LGS och SIMBA,

där GRs roll i första hand avser insatser som vänder sig till samtliga nio kommuner (t.ex. kompetensutveckling och gemensamma rekommendationer), medan rutiner i anslutning till det praktiska arbetet i samverkan kommun-landsting (t.ex. vissa IT-rutiner och rehab-rutiner) med fördel byggs upp sjukhusområdesvis, och då inom ramen för LGS eller SIMBA.

Främjande, förebyggande och tidiga insatser för barn och unga

Sociala styrgruppen har pekat ut tidiga, förebyggande insatser för barn och unga som ett prioriterat område. En utmaning är att etablera samarbete inom olika områden där barn och unga befinner sig i riskmiljöer, inte minst vad gäller våld och droger. Våld i nära relationer påverkar barns uppväxtvillkor och här kan kommunerna samarbeta för att förbättra sina insatser, se vidare under rubrik "Kunskapscentrum våld i nära relationer; Dialoga relationsvåldscentrum". Andra pågående samarbeten för främjande, förebyggande och tidiga insatser för barn och unga är:

Västbus

Gemensamma riktlinjer har antagits för kommunerna och regionen i Västra Götaland om samverkan avseende barn och ungdom med sammansatt psykisk/psykiatrisk och social problematik. Inom ramen för Västbus fortsätter det generella implementeringsarbetet, såväl som utvecklingsarbete för särskilt utsatta grupper som för t.ex. familjehemsplacerade barn och unga. GRs roll är att samordna och delta i det övergripande arbetet i Västbus styrgrupp i Västra Götaland. FoU i Väst/GR fortsätter följa arbetet efter avslutad utvärdering 2009 genom stöd i utvecklingsarbetet till enskilda kommuner såväl som till styrgruppen i Västra Götaland.

Ensamkommande asylsökande barn och unga

Ensamkommande asylsökande barn och unga är en målgrupp som uppmärksammas av styrgruppen som viktig att samverka kring. Fokus för samarbetet ligger på ett både värdigt mottagande, och ett solidariskt ansvar med Mölndal som ankomstkommun. Flertalet medlemskommuner har sedan 2008 överenskommer med Migrationsverket om mottagande av ensamkommande barn och unga. Samarbetet ska gynna både omhändertagandet under asylprocessen och tiden efter att barnet/den unga beviljats asyl/fått permanent uppehållstillstånd (PUT).

GRs roll är att vara plattform och värd för medlemskommunernas erfarenhetsutbyte för att forma

det konkreta samarbetet. Till dessa möten bjuds även GryningVård AB, Migrationsverket m.fl. samarbetsparter in. GR ska här tillvarata kommunernas intressen i relation till staten. FoU i Väst/GR kommer att medverka till kunskapsutveckling när det gäller insatser för målgruppen.

Gemensamt finansierad socialarbetare knuten till polisens narkotikarotet

GR-kommunerna samarbetar inom ramen för ett fyraårigt avtal som löper fram t.o.m. mars 2011, i syfte att stärka insatserna för ungdomar mot drogmissbruk i Göteborgsregionen. Sociala styrgruppens ambition är att fortsätta samarbetet och att nå en ny överenskommelse.

Kommunernas ansvar är att följa projektet, sprida resultatet i sina respektive kommuner och att se till att önskade och etablerade samverkansformer utvecklas. GRs roll är att samordna den ekonomiska ersättningen enligt avtal och årligen bjuda in de medverkande parterna till uppföljningsmöten.

Kunskapscentrum våld i nära relationer; Dialoga Relationsvårdscentrum

Målet med Dialoga Relationsvårdscentrum är att GRs kommuner genom samarbete förbättrar och kvalitetsutvecklar stödet till våldsutsatta kvinnor, barn och män, och jämsides utvecklar stödet till män för att förhindra våld. Dialogas uppdrag är att erbjuda kompetenshöjande aktiviteter till kommunanställda utifrån senaste forskningen nationellt och internationellt. Projektet har samfinansierats med utvecklingsmedel från Länsstyrelsen och medel från de elva avtalskommunerna. Sociala styrgruppens ambition är att det gränsöverskridande samarbetet för målgruppen fortsätter. GR är projektägare och sammankallande i projektgrupp och projektledningsgrupp.

Uppföljning av försörjningsstöd

GR-kommunerna följer sedan år 1995 gemensamt upp hur försörjningsstödet utvecklas i Göteborgsregionen. Detta kombineras med att samtidigt göra kopplingar till hur försörjningsstödet påverkas av andra delar av trygghetssystemen såsom sjukpenning, a-kassa osv. GRs roll är att samordna detta arbete.

EU-arbetet

Genom ökade internationella kontakter kommer nya kunskaper och influenser. Samtidigt som det ställs ökade krav på att kommunerna anpassar sig till det europeiska regelverket, finns stora möjligheter till

lärande och utveckling genom att delta i internationella samarbeten, nätverk och EU-projekt.

GR har under en lång tid arbetat mycket framgångsrikt med kommungemensamma utvecklingsprojekt med stöd av den europeiska socialfonden, ett program med en mycket liten transnationell del.

I den nya generationen av EU-program som håller på att växa fram, är gränsöverskridande s.k. transnationella samarbeten över nationsgränser i fokus. GR bör definiera ett antal frågor inom det sociala området som, genom ökade internationella kontakter, kan ge influenser till det kommungemensamma arbetet.

Utvecklingen för en mer kunskapsbaserad socialtjänst

Som en följd av utredningen "Evidensbaserad praktik – till nytta för brukaren", SOU 2008:18, förbereds nu avtal mellan staten och Sveriges Kommuner & Landsting som ska ge bättre förutsättningar för kommunerna att röra sig i riktning mot en alltmer kunskapsbaserad socialtjänst. Detta kommer att medföra att olika insatser lämpligen kommer att göras på såväl lokal som regional nivå. Förutom FoU-verksamhet kommer det även att handla om spridning och implementering av arbetssätt och olika typer av nationella riktlinjer.

Kundval

I flertalet GR-kommuner planeras eller har redan införts någon form av kundvalsmodell.

GR följer denna utveckling och bistår kommunerna med kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

VO-college

Göteborgsregionen är sedan september 2009 certifierad som regionalt Vård- och omsorgscollege. Certifieringen innebär att samarbetet mellan utbildare och avnämare kvalitetssäkrats i förhållande till ett tiotal nationellt uppsatta kriterier och certifieringen gäller sedan för en treårsperiod, varefter den omprövas.

Göteborgsregionens VO-college kommer att i ett nära samarbete mellan utbildare och avnämare, följa utvecklingen av utbildningen inom vård och omsorg på i första hand gymnasienivå, men även med kopplingar till högskolan.

GRs roll är att samla aktörerna till det regionala VO-colleget samt att leda och samordna det arbete som sker på regional nivå.

Bland GRs medlemskommuner etableras i nästa steg lokala VO-college. Dessa kan också certifieras

gentemot nationella kriterier.

Genom att de lokala utbildarna kan certifieras skapas en kvalitetsgaranti för utbildningen som studenterna kan dra nytta av när man sedan söker sig ut på arbetsmarknaden. Arbetsgivarna/avnämarna kan för sin del via VO-college påverka omfattning och innehåll i utbildningarna, samt har möjlighet att rekrytera personal som genomgått kvalitetsäkrade/certifierade utbildningar.

Samarbete med högskolan

Både kommuner och utbildningsanordnarna inom högskolan efterlyser en tätare dialog vad gäller innehåll och utformning av utbildningarna. GR samlar medlemskommunerna till detta utbyte, där det av naturliga skäl främst är inriktat på de institutioner som är viktigast när det gäller att utbilda personal för socialtjänsten.

Med start 2009 etablerades en fördjupad samverkan med Sahlgrenska akademien om den s.k. verksamhetsförlagda utbildningen (praktiken) som sker i kommunerna. De grupper som avses är i första hand sjuksköterskor, sjukgymnaster och arbetsterapeuter m.fl. grupper. Formerna för samverkan formaliseras i direkta överenskommelser och den praktiska matchningen av student-praktikplats sker med GR-verktyget praktikplatsen.se.

Vidare utvecklas samarbetet mellan GR-kommunerna, Sahlgrenska akademien och Institutionen för socialt arbete kring utformning av innehållet i utbildningar med inriktning på det sociala området.

FoU i Väst/GR

Inledning

Verksamhetsinriktningen har arbetats fram av GRs sociala styrgrupp och spänner över ett brett spektrum av frågor och områden. Inom ramen för dessa områden kommer FoU i Väst/GR att bedriva FoU-arbeten som styrs av behov och efterfrågan i kommunerna och Västra Götalandsregionen förutsatt att Västra Götalandsregionen medverkar med ekonomiskt stöd för basfinansiering. Vidare påverkas inriktningen av möjligheter till forsknings- och projektanslag från externa finansiärer.

Vision – inriktning

Samhället står inför stora utmaningar för att åstadkomma hållbar utveckling. Utmaningarna är av såväl miljömässig, ekonomisk som social karaktär. Ett helhetstänkande kräver integrerad kunskap som utvecklas i samverkan mellan olika organisationer, professioner och geografiska delar av regionen. FoU i Väst/GR ska verka för att öka kunskapen inom och mellan olika välfärdsaktörer om vad som krävs för en socialt hållbar utveckling där människors egen kraft och delaktighet stärks och där samarbete i gränssnitt inom och mellan olika välfärdsaktörer utvecklas.

Mål

Forskning och utveckling spelar en viktig roll som stöd för en region som ska kunna möta ekonomiska, personalmässiga och demografiska förändringar. Kommunerna och hälso- och sjukvården i Västra Götalandsregionen (VGR) bör inte bara sköta sina traditionella uppgifter bra utan också möta framtida utmaningar med lyhördhet för medborgares behov och på ett effektivt sätt. FoU i Väst/GR ska bidra till regional utveckling där erfarenheter synliggörs, angelägen vetenskaplig kunskap tas tillvara samt där ny kunskap utvecklas i syfte att bland annat skapa synergieffekter.

Strategier

Kompetensutvecklingsinsatser och metodutveckling sker genom lärande- och dialog-tillfällen samt implementeringsstöd med utgångspunkt i vetenskap och samlad erfarenhet. FoU-projekt i form av upp-

dragsforskning, följeforskning och utvärdering i för kommunerna och VGR viktiga frågor utformas i dialog. Resultat återförs kontinuerligt och diskuteras fortlöpande i olika nätverk för att på så sätt bidra till lärande och förbättringar. Erfarenheter från projekt sprids genom rapporter och vid seminarier och nätverk. Studiematerial, faktablad och handböcker kring angelägna utvecklingsområden utarbetas. Seminarier och konferenser anordnas kontinuerligt, ofta i samarbete med medlemskommunerna och/eller VGR, frivilligorganisationer, Göteborgs universitet, Vårdalinstitutet, Sahlgrenska akademien, länsstyrelsen, Socialstyrelsen samt Sveriges Kommuner och Landsting.

Aktiviteter och löpande verksamhet

Socialt hållbar utveckling

Ett nyckelområde för ett socialt hållbart samhälle är sammanhållningen och integrationen inom och mellan olika delar av regionen och mellan generationer. Idag finns oroande tecken på att unga i vissa bostadsområden ger uttryck för en bristande tillit till olika samhällsfunktioner. För social hållbarhet måste barnperspektivet integreras i olika verksamhetsområden. FoU i Väst/GR arbetar med projekt om ungas uppväxtvillkor, främjande uppväxtmiljöer och ungas etablering i vuxenlivet samt samhällets stöd till utsatta grupper. Andra aspekter av social hållbarhet som FoU i Väst/GR arbetar med är strategisk boendeplanering för att möjliggöra kvarboende för äldre, god hälsa, arbete och försörjning samt tillgänglighet i olika bemärkelser. Det är viktigt att belysa och skapa kunskaper om de ömsesidiga sambanden mellan å ena sidan sociala faktorer och folkhälsofaktorer samt å andra sidan den regionala utvecklingen. Viktiga frågor är: Vilken betydelse kan satsningar inom regional utveckling få för sociala villkor och folkhälsa?

Medborgarkraft och delaktighet

I "Vision Västra Götaland – Det goda livet" betonas att resurser hos varje människa ska tas till vara oavsett kön, ursprung eller funktionshinder. FoU i Väst/GR genomför successivt projekt som stärker och utvecklar metoder för det civila samhällets engagemang. Projekt som avser att förbättra och utveckla delaktighet i samhället ska ha hög prioritet. Kunskap från dessa projekt kan bidra till dialog inom regionen och landet. Medborgarna ska kunna påverka de

tjänster samhället tillhandahåller och man efterfrågar individuellt anpassade lösningar. Ett viktigt kunskapsområde för FoU i Väst/GR att arbeta vidare med är människors möjligheter till inflytande över sin vardag där utveckling av valfrihetslösningar och befintliga valfrihetssystem särskilt kommer att studeras. Ett samarbete med frivillig- och brukarorganisationer gynnar kunskapsutveckling och delaktighet.

Forskning och utveckling för stärkt samarbete kring gränssnittsfrågor

Inom socialt arbete samt vård- och omsorgsarbete har målgrupperna ofta så komplexa behov att insatser från olika vårdgivare, organisationer och yrkesgrupper med olika kompetenser är nödvändiga. Ett välutvecklat samarbete kan leda till synergieffekter, rationaliseringar och kvalitetsförbättringar. FoU i Väst/GR ska i kunskapsprojekt utgå från en helhetssyn på människor, där olika organisationer och professioner samspelar.

Barns och ungdomars välbefinnande

Barn, unga och familjer är prioriterade för FoU-satsningar. Kommunal verksamhet, primärvård, specialistvård och arbetsförmedling kan genom FoU-insatser bygga gemensam kunskap. Kunskapsprojekten kan röra såväl vad som kan fungera förebyggande och främjande, som insatser för barn och unga som far illa eller riskerar att göra det. Det behövs kunskaper när det gäller ensamkommande asylsökande barn som förbättrar mottagande, boendeplanering och hälsofrämjande insatser.

Vägar till utveckling, delaktighet och arbete

FoU i Väst/GR ska bidra till kunskap som kan stärka människors möjligheter att utvecklas, utbilda sig och arbeta samt att försörja sig och att vara delaktiga i samhället.

Äldres välbefinnande

Andelen äldre människor ökar kraftigt under de närmaste årtiondena och ofta beskrivs denna utveckling som problematisk, bland annat ur ett försörjningsperspektiv. Det är därför viktigt att FoU i Väst/GR bidrar till att ta vara på och utveckla kunskaper och erfarenheter som stärker och ökar förutsättningarna för äldres engagemang och delaktighet i samhällsutvecklingen. Prioriterade områden är tidiga förebyggande insatser, strategisk bostadsplanering och tillgänglighetsfrågor. Genom deltagande i det tvärvetenskapliga forskningsnätverket AgeWell vid

Göteborgs universitet, skapas förutsättningar för FoU-insatser inom detta område.

Vård och omsorg om äldre

Behovet av en sammanhållen vård och omsorg om äldre ökar i takt med att andelen äldre ökar. Ansvaret för en stor del av vården och omsorgen om äldre ligger idag i kommunerna och för att den ska bli god, säker och effektiv behöver samverkans- och organisationsformer utvecklas mellan länssjukvård, primärvård och kommuner. Speciellt uppmärksamhet ska riktas mot palliativ vård, äldres mun- och tandhälsa, samordnad vårdplanering vid förflyttningar i vårdkedjan samt äldres läkemedelsbehandling. FoU i Väst/GR kommer att stötta utvecklingen av demensvård och omsorg, bland annat i samband med nationella riktlinjer.

Psykisk ohälsa

Den psykiska hälsan spelar en avgörande roll för människors möjligheter till ett bra liv i alla åldrar. Kunskap som rör barn som tidigt visar tecken på ogynnsam psykisk utveckling är angelägen att ta till vara och utveckla. Kunskap om äldres psykiska ohälsa behöver öka inom hälso- och sjukvård samt äldreomsorg.

Missbruk och beroende

Det har skett en satsning i regionen såväl som nationellt när det gäller att utveckla kunskapen om missbruk eller beroende. Detta arbete måste fortsätta även om de särskilda projekt som varit förknippade med implementering av de nationella riktlinjerna för missbruk och beroende, har avslutats. FoU i Väst/GR ska bidra till att de goda spiraler som satts igång i ett samarbete mellan olika aktörer fortsätter i olika kunskapsprojekt.

Kompetensutveckling genom samlad erfarenhet och vetenskap

Ökade krav på kvalitet och resultat av olika insatser ökar behovet av kompetensutveckling som baseras på samlade erfarenheter och vetenskap. FoU i Väst/GR ska erbjuda medarbetare möjlighet att genomföra FoU-arbeten under vetenskaplig handledning. Att delta i och bedriva FoU-projekt är attraktivt och ett led i en kompetens- och kunskapsutveckling.

FoU i Väst/GR ska bidra till en evidensbaserad praktik, det vill säga verksamhet där kunskap från forskning, professionella och brukare integreras och används för bästa möjliga stöd till den enskilde. Arbetsformerna för stöd i att utveckla en evidensba-

serad praktik utgår från behov inom kommunerna och VGR och kan röra frågor som exempelvis hur lokal uppföljning och systematisk dokumentation utformas, hur man söker forskningsresultat samt hur förbättringar implementeras.

Uppdragsforskning, följeforskning och utvärdering

FoU i Väst/GR genomför utvärderingar på vetenskaplig grund och forskning på uppdrag av kommunerna och VGR. Ofta utförs dessa i form av lärande utvärdering och följeforskning nära verksamheterna som innebär att, utöver traditionellt vetenskapligt kunskapsbyggande, även ge löpande återkoppling. Syftet med följeforskning är att fortlöpande säkra kvaliteter i genomförandet samt bidra till att de studerade projekten får underlag till nya vägval och alternativa aktiviteter som bättre leder mot effektmålen. Erfarenheter förs tillbaka till berörd verksamhet för ett kontinuerligt lärande. Genom rapporter och olika former för lärande och dialog förs kunskapen vidare till andra. FoU i Väst/GR ska ge verksamma inom kommunerna och VGR stöd i att utforma och genomföra utvärderingar för att förbättra verksamheter.

FoU i Väst/GR kommer att bistå kommunerna och VGR med kunskapsstöd för att främja utveckling och användande av nationella öppna jämförelser samt mätetal.

Utbildningsgruppen

Styrgruppens roll

Utbildningsgruppen är GRs politiska styrgrupp för regiongemensamma satsningar på det livslånga lärandets område. Utbildningsgruppen utses av förbundsfullmäktige. Utbildningsgruppens verksamhet legitimeras i första hand av det myndighetsuppdrag som medlemskommunerna delegerat liksom i avtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar, huvudsakligen mellan GR och GRs medlemskommuner. Den förstärks ytterligare genom omfattande samarbete mellan GR och andra viktiga samhällsaktörer såsom universitet och högskola, arbetsmarknadens organisationer och statliga myndigheter med bäring mot utbildningsområdet.

Vision – inriktning

Visionen för Utbildningsgruppens arbete är att den studerandes behov och önskemål ska sättas i främsta rummet. Den som studerar ska ha stor frihet att, i progressiva och spännande lärmiljöer av mycket god standard, utveckla sina kunskaper och insikter, utan hänsyn till begränsningar av t.ex. geografisk, administrativ, social och kulturell art.

Visionen inrymmer två utmaningar, dels gemensamma satsningar i syfte att utveckla lärmiljöer och pedagogisk kompetens hos de utbildningsverksamma i medlemskommunerna, dels arbetet med att skapa ett så öppet utbildningslandskap som möjligt.

Den pedagogiska utmaningen återfinns i förbundsordningen, men också i avtal som reglerar samverkan kring läromedelsamordning, ledares och medarbetares kompetensutveckling, skola/arbetslivskontakter samt för kostnads- och kvalitetsjämförelser.

Även arbetet med att skapa det öppna utbildningslandskapet är betonat i förbundsordningen. Regionala samverkansavtal och överenskommelser

kring interkommunala ersättningar finns för samtliga de skolformer som kommunerna har ett ansvar för.

I Utbildningsgruppens arbete antas att satsningar på utbildning och kompetensutveckling, på det livslånga lärandet, är centrala inslag i ett välfärdssamhälle och att sådana insatser borgar för utvecklingen av ett hållbart välfärdssamhälle. De ger människor bättre förutsättningar att möta vardags- och arbetslivets krav och skapar förutsättningar att hantera satsningar på integration, mångfaldens möjligheter och demokratins utveckling.

Det är mot denna fond som Utbildningsgruppens vision ska förstås.

Med ökad global konkurrens måste utbildningsinsatserna med nödvändighet bli alltmer kvalificerade. Konkurrensen om bl.a. arbetstillfällen, kompetenta medarbetare och företags-etableringar hårdnar väsentligt. Ett stort antal nationer gör idag kraftfulla satsningar på utbildningsområdet. Utvecklingen innebär att, inte bara jobb med låga förädlingsvärden flyttar utomlands, utan också mer kvalificerade uppgifter såväl som forsknings- och utvecklingsverksamhet.

Ska Sverige som ett litet, exportberoende land förhållandevis långt från de stora marknaderna klara konkurrensen i framtiden är satsningar på det livslånga lärandet den mest verkningsfulla åtgärden. Detta har blivit extra tydligt i den djupa konjunktursvackan, inte minst i Västsverige. För att klara denna utmaning, både kostnads- och kvalitetsmässigt, är samverkan mellan utbildningsaktörer och skolhuvudmän en grundförutsättning.

Kraven på förnyelse, ökad effektivitet och kvalitetsförbättringar i utbildningssystemen är höga. Det är mot denna bakgrund regional samverkan och interkommunalt samarbete på utbildningsområdet ska ses. Det bidrar sammantaget till både högre kvalitet och bättre kostnadseffektivitet.

Vid sidan av det tillväxtfrämjande perspektivet bidrar investeringar i livslångt lärande också till män-

niskors möjligheter att leva ett rikt liv i en levande demokrati. De utgör en grundförutsättning för aktivt deltagande i samhällsutvecklingen. I ett föränderligt samhälls- och arbetsliv är det livslånga lärandet en avgörande jämlikhetsfråga. Gemensamma satsningar på livslångt lärande blir en garant för medborgarkraft, bärkraft, konkurrenskraft och för fortsatt utveckling av ett demokratiskt samhälle.

Med detta som utgångspunkt har GR etablerat en för landet unik samverkan på utbildningsområdet, vilken idag inbegriper alla skolformer – från förskola till vuxenutbildning. En verksamhet som i flertalet medlemskommuner utgör över 50 procent av den samlade omsättningen. Omkring 210 000 studerande i alla åldrar, uppemot 20 000 lärare och drygt 1 000 skollärare omfattas av samarbetet.

Det regiongemensamma arbetet ska biträda kommunerna på ett sådant sätt att högsta kvalitet och bästa kostnadseffektivitet åstadkommes.

Vid en jämförelse med de andra två storstadsregionerna kan sammanfattningsvis följande konstateras;

- GR har högst andel elever i åk 9 som är behöriga till gymnasieskolan.
- GR har lägst kostnad per elev i förskoleklass och grundskola.
- GR har lägst kostnad per elev i gymnasieskolan.
- Det är små skillnader mellan de olika storstadsregionerna ifråga om genomsnittligt betygsvärde i grund- och gymnasieskolan. Betr. grund- och gymnasieskolan så placerar sig GR på andra plats efter Storstockholm.
- GR har lägst andel folkbokförda elever på IV-program.
- GR har högst andel 20-åringar med grundläggande behörighet till universitet och högskola.
- GR har högst andel gymnasieelever som fullföljt utbildningen inom fyra år.

En jämförelse med Stockholmsregionen som har den högsta kostnaden, ger vid handen att GRs medlemskommuner på årsbasis har 340 mkr lägre kostnader för sin grundskoleverksamhet. Motsvarande siffra för gymnasiet är drygt 120 mkr. Där är det Malmöregionen som har den högsta kostnaden. Detta trots att det regionala samarbetet möjliggjort att GR har kunnat behålla yrkesförberedande program i större utsträckning än Stockholmsregionen. Sammantaget är således kostnaderna för ungdomsskolan i GR-kommunerna uppemot en halv miljard lägre årligen, jämfört med Stockholmsregionen som har de näst lägsta kostnaderna.

Mål

Utbildningsgruppens vision inrymmer dels ett pedagogiskt perspektiv, dels ett som ska verka för ett öppet utbildningslandskap.

Mål för den pedagogiska verksamheten inom Utbildningsgruppens ram;

- Inom de verksamhetsfält av sambrukskaraktär som Utbildningsgruppen ansvarar för idag, läromedelsförsörjning, skola-arbetslivskontakter, nätverkande samt yrkesverksammas kompetensutveckling, ska Utbildningsgruppen vara den ledande aktören i GRs medlemskommuner.
- 100 procent av brukarna av detta utbud ska instämma i de två av sammantaget fyra mest positiva bedömningarna av verksamheten, vilken fortlöpande följs upp i bl.a. brukarenkäter.
- Verksamheterna ska omfatta samtliga skolformer, från förskola till vuxnas lärande, såväl kommunala som enskilda respektive fristående aktörer.
- Verksamheten ska medverka i minst ett större internationellt forskningsprojekt inom det utbildningsvetenskapliga forskningsfältet.
- Inom den delen av det pedagogiska sambruksutbudet som erbjuds direkt till eleverna ska behovsfokuseringen och, som en följd av detta, den direkta elevantvändningen av GRs utbud öka.
- Hela det pedagogiska utbudet ska kännetecknas av
  - rationalitet t.ex. genom nyttjande av digital teknik i alla relevanta led,
  - brukarfokus genom att vara helt behovsstyrt
  - framsynthet och utvecklingskraft till stöd för elevernas och skolornas utveckling.

Mål för Utbildningsgruppens arbete med det öppna utbildningslandskapet;

- Långsiktiga samverkansavtal avseende förskola samt vuxnas lärande ska slutas.
- Samverkansavtalen på gymnasie- och gymnasieårskoleområdet ska förnyas.

Generella mål för Utbildningsgruppens arbete;

- Utbildningsgruppen ska vara ledande i landet vad gäller samverkan på utbildningsområdet både avseende bredd och djup, med de mest långtgående samverkansavtalen för största antal elever/studerande.

- Arbetet ska biträda kommunerna på ett sådant sätt att högsta kvalitet och bästa kostnadseffektivitet åstadkommes i jämförelse med de andra två storstadsregionerna. Som en följd av detta ska medlemskommunerna ha
  - högst genomsnittligt meritvärde efter utgången grundskola.
  - högst andel behöriga elever till gymnasieskolan.
  - högst andel elever som är behöriga till universitet och högskola.
  - lägst kostnad för ungdomsskoleverksamheten och för vuxnas lärande.
- Den bärande idén är att nyttja hela regionens kapacitet av utbildningsresurser och att därigenom optimera de kommunala utbildnings-satsningarna ur både ett ekonomiskt och ur ett kvalitetsutvecklingsperspektiv. Metoder för kvalitetsmätning och kvalitetsjämförelser ska utvecklas ytterligare.

Strategier

För att nå de av Utbildningsgruppen fastställda målen krävs stora insatser lokalt, kommunalt och regionalt. Den samverkan som GR etablerat på skol-/utbildningsområdet grundas på att den ger kommunerna och regionen uppenbara mervärden och därmed tjänar de regional-politiska målen syften.

Samverkansavtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar

Utbildningsgruppens verksamhet regleras i allt väsentligt av samverkansavtal, överenskommelser och avsiktsförklaringar, vilka reglerar allt från kvalitetsutveckling över gemensamma rutiner och spelregler till regelrätta prisöverenskommelser. Härmed uppstår naturliga avstämningssytor mellan Utbildningsgruppen/förbundsstyrelsen och medlemskommunerna. Den beslutskedja som krävs för detta samarbete skapar behovsstyrda kontaktytor mellan Utbildningsgrupp, förbundsstyrelse och medlemskommun. Konkreta avtalsförslag tas fram i tät dialog med medlemskommunernas företrädare, tjänstemän såväl som politiker. Dessa diskuteras och beslutas om i Utbildningsgruppen, tas vidare till förbundsstyrelsen för att slutligen tas ställning till i medlemskommunerna. En hantering som borgar för nödvändig förankring och upprätthåller kontaktytor i konkreta resultatskapande processer.

Utvecklingsarbete och interkommunalt sambruk integrerat

Utvecklingsarbete och interkommunalt sambruk bedrivs helt integrerat. Detta innebär att det finns dels ett utvecklingsuppdrag, dels ett löpande, efterfrågestyrt serviceuppdrag, båda till kontinuerligt stöd för skolornas vardagsverksamhet. Vid sidan av den fortlöpande kompetensutveckling som detta skapar såväl bland de tjänstemän som är kopplade till Utbildningsgruppens verksamhet som bland de tusentals kommunmedarbetare som deltar i det regionala samarbetet, så ger modellen en klok finansieringslösning, där de största intäkterna utgörs av ersättning för ett gemensamt utbud som ställs till medlemskommunernas förfogande.

Interorganisatorisk samverkan

Utbildningsgruppens arbete sker ofta i interorganisatorisk samverkan med andra huvudmän och samarbetspartners. Vid sidan av detta samarbete är de nätverk och arbetsgrupper som etablerats av central betydelse för genomförandet av de regionalpolitiska utbildningsmålen och i arbetet med att realisera den inriktning som fastställs årligen.

När det gäller både samverkan med andra organisationer och nätverksarbetet kan rationalitetsvinster, mer flexibelt arbetssätt och förankring noteras. Samverkanspartners och nätverk besitter kunskaper och kompetenser, har idéer och erfarenheter som är av stort värde i Utbildningsgruppens arbete, vars insats i många sammanhang blir att svara för processer, nätverksorganisering, kontaktverksamhet etc.

Samverkanspartners och nätverk bidrar med den specialistkompetens som erfordras för att nå upp-satta mål och gör samtidigt Utbildningsgruppens arbete väl förankrat i såväl medlemskommuner som i det omgivande samhället. Det bidrar vidare till den flexibilitet som är nödvändig för att säkerställa en beredskap avseende de uppdrag och aktiviteter som tillkommer i uppkomna situationer och med kort varsel.

Skalfördelar – en arena för sambruk

Regionen som helhet utgör ett större underlag än varje enskild kommun för att ge bredd, djup och kvalitet i olika former av service till regionens utbildningsanordnare. Här intar satsningar till stöd för pedagogisk utveckling en särställning. Detta mot bakgrund av den vikt som måste läggas vid en ny syn på lärande för att angivna visioner och mål ska kunna infrias.

Katalysator – ett forum för kunskaps-, idé- och erfarenhetsutbyte

Spjutspetskunnande och goda exempel i enskilda kommuner kan i det regionala samarbetet göras tillgängliga för övriga kommuner i regionen. Av central betydelse på detta område är dialogen i GRs nätverk kring skolans kvalitetsutveckling, ett av flera verkningsfulla redskap i arbetet för att utveckla regionens skolor.

Regional styrka – en plattform för gemensamt agerande

Då kommunerna har gemensamma intressen att bevaka i utbildningsfrågor, ger regionens samlade tyngd större genomslag mot omvärlden än vad kommunen skulle kunna åstadkomma genom enskilt agerande. Här intar Utbildningsgruppens roll som remissinstans en särställning.

Gruppens engagemang i lärarutbildningsfrågan är ett annat exempel.

Behovsstyrda aktiviteter dominerar

Utbildningsgruppens satsningar domineras av behovsstyrda aktiviteter tydligt accentuerade av medlemskommunerna. Detta har lett fram till kontinuerlig utveckling på samverkansarenan, där medlemsavgiftens relativa betydelse successivt minskar. Över tid kan en organisk tillväxt i det regionala samarbetet noteras. Det innebär att de s.k. övriga intäkterna idag dominerar stort. Fördelarna med ett sådant förhållningssätt överväger. Dock måste den ökade sårbarhet som detta medför beaktas.

Tydlig målgruppsfokusering

Över 200 000 elever/studerande, drygt 20 000 pedagoger och ca 1 500 skolledare utgör Utbildningsgruppens målgrupper. Arbetet är koncentrerat till pedagogisk utveckling och det öppna utbildningslandskapet. Över tid skapas en regionkänsla bland dem som verkar på det livslånga lärandets område i GRs medlemskommuner. Utbildningsgruppen syns genom att verka och arbetar för djup, bred och framförallt långsiktigt hållbar förankring såväl bland politiker som bland tjänstemän i de 13 medlemskommunerna. Insikten att konkreta resultat i både utvecklings- och sambruksperspektivet är den säkraste vägen att nå den legitimitet som förutsätts för att politiskt styra en interkommunal samverkan 13 kommuner emellan är ett centralt inslag i Utbildningsgruppens arbete.

Sektorsövergripande arbete

Utbildningsgruppens arbete omfattar samtliga de skolformer som kommunerna har ett ansvar för. Idéer och erfarenheter inom en skolform sprids med GR som arena till andra. Utvecklingsarbete och sambruk erbjuds alla skolformer och görs tillgängligt för offentliga såväl som fristående verksamheter. Det öppna utbildningslandskapet inbegriper alla elever/studerande från förskola till vuxenstudier.

Samspelet mellan förbundsstyrelse och Utbildningsgrupp

GRs absolut främsta framgångsfaktor utgörs av bredden och djupet på det politiska engagemanget för den regionala saken. Ska 13 kommuner åstadkomma resultatgivande samarbete förutsätts många ledande och kommunalt förankrade politikernas delaktighet.

Utan ett sådant förhållningssätt fallerar den så viktiga lokala förankringen. Vidare blir insikten bland de förtroendevalda i medlemskommunerna om att regionens samlade tyngd ger större resultatgenomslag, än vad medlemskommunerna skulle kunna åstadkomma genom enskilt agerande, alltför svag. För att ledande kommunpolitiker ska engagera sig regionalt förutsätts att dessa ges rejäla beslutsmandat och en tydlig roll. Av detta följer att konstruktionen med en stor styrelse, kompletterad med hälften så stora styrgrupper, skapar både många politikernas engagemang och därtill den kunskapsbredd som förutsätts för att etablera och utveckla ett fruktbart regionalt samarbete.

Aktiviteter och löpande verksamhet

Utbildningsgruppens aktiviteter och löpande verksamhet finns mer utförligt redovisade i olika underlag på www.grkom.se/utbildning2011.

Inom ramen för detta löpande arbete pekar Utbildningsgruppen ut nedanstående satsningsområden som särskilt viktiga 2011. Aktiviteterna ska bidra till en gynnsam pedagogisk utveckling för de elever/studerande som bor i GRs 13 medlemskommuner. De ska också stimulera aktiviteter i syfte att skapa ett så öppet utbildningslandskap som möjligt och på så vis sammantaget stödja arbetet med att verka i riktning mot Utbildningsgruppens vision.

Läromedelssamverkan

Mer än 700 förskolor och 575 grund- och gymnasieskolor får sin läromedelsförsörjning tillgodosedd av GR. Inköp av Läromedel till ett ordervärde av drygt 40 miljoner kronor samordnas. Satsningen på GRs "GRöna Läromedel" genom gemensam distribution reducerar trafikarbetet med 80 procent.

Genom samverkan genereras tydliga rationaliseringsvinster bl.a. med samlade rabatter, minimering av fakturahantering/administrativt arbete och rationell distribution. GRs mediebibliotek bestående av 22 000 artiklar till ett värde av drygt 20 miljoner, är upphovsrätligt friköpta för skolornas verksamhet.

Drygt 1 000 etermediatitlar distribueras dagligen från GR till skolor i GRs medlemskommuner.

Inför 2011 föreslås följande satsningar på detta samverkansområde;

- Utveckling av s.k. strömmande digitala medier
- Utökad elevtillgänglighet avseende åtkomst av digitala medier
- Stödjande av en utveckling mot digital medieanvändning med beaktande av bl.a. tekniska, innehållsliga och juridiska perspektiv

Skola-arbetslivssamarbete

Webbplatsen har ca 70 000 besök på ett år. Ca 4 500 företag/ arbetsplatser samarbetar med Praktikplatsen. se genom att erbjuda praktikplatser, studiebesök, informatörer m.m.

Ungefärligen 17 000 elever vid drygt 100 kommunala och fristående grundskolor samt ca 3 000 gymnasieelever vid knappt 20 gymnasieskolor och vuxenutbildningsenheter kan årligen söka praktikplats genom www.praktikplatsen.se.

På ett år utbildas drygt 250 handledare på arbetsplatserna.

Inför 2011 föreslås följande satsningar på detta samverkansområde;

- Fördjupad och utökad samverkan inom alla skolformer, vilken kan komma att regleras i kommande samverkansavtal
- Utveckling av samspelet inom SAK-rådet, där Svenskt näringsliv, Västsvenska Industri- och handelskammaren, Företagarna, BRG, SACO, TCO, LO och Arbetsförmedlingen ingår
- Fortlöpande kvalitetsutveckling med Avsiktsförklaringen, undertecknad av samverkansparterna omnämnda ovan, som utgångspunkt

Kompetensutveckling för pedagoger och skollidare

Pedagogiskt Centrum har årligen ca 28 000 deltagare på seminarier, vid längre och kortare utbildningar, på konferenser och vid andra arrangemang såsom mässor och liknande. GR utvecklar, utbildar och genomför verksamhet med den upplevelsebaserade pedagogiken som verktyg och förhållningssätt och utgör en kontaktyta mellan regionens utbildningslandskap och engagerade aktörer inom området, såsom universitet, forskningsinstitut, näringsliv, myndigheter och andra organisationer. GRs spjutspetskompetens på området efterfrågas såväl nationellt som internationellt och de kontakter som uppstår på denna arena bidrar till skolans utveckling i regionen.

Inom upplevelsebaserat lärande genomförs varje år över 250 insatser med totalt ca 25 000 deltagande lärare och elever.

Från Webbplatsen www.grul.se laddas ca 5 000 pedagogiska spel och övningar ner. Multimediestudion producerar 5-10 pedagogiska DVD-produktioner/streaming per läsår för Internet beroende på produktionernas omfattning.

Traineeprogrammet inom Framtidens Ledare omfattar en programtid om 14 månader med ca 40 gemensamma utbildningsdagar. Rekryteringsprocessen till ett program inbegriper ca 1 000 sökande. Programmet har därmed haft närmare 10 000 sökande sedan starten 1998. Blivande Ledare har sedan start 1998 haft totalt 300 deltagare med ambitionen att utveckla sitt personliga ledarskap. Bland övriga utbildningsinsatser inom ramen för Framtidens Ledare kan nämnas program för mentorer, utbildningar i arbetsrätt samt utvecklings- och lönesamtal, vilka sammantaget har engagerat flera hundra chefer och närmare 3 000 medarbetare.

Inför 2011 föreslås följande satsningar på detta samverkansområde;

- Satsning på utpekade specifika områden såsom matematik, läsa-skriva, förskolans pedagogiska lek, specialpedagogik, lärares ledarroll, källgranskningsteknik, elevhälsa, elevdemokrati och entreprenöriellt lärande
- Utveckling av nya program inom ramen för Framtidens Ledare
- Utveckling av nya former för kompetensutveckling med IT, media och upplevelsebaserat lärande som centrala perspektiv
- Biträda vid införandet av statliga reformer.

Det öppna utbildningslandskapet

I de 20 nätverk som finns inom GR Utbildning och som genomför omkring 6-8 möten årligen är samtliga kommuner representerade. Arbetet i dessa innebär för deltagarna ett ömsesidigt lärande till nytta för medlemskommunerna och GR.

GRs gymnasieintagning hanterar ca 15 000 ansökningar till långt över 400 utbildningar vid drygt 70 skolor, kommunala såväl som fristående varje år. Ca 80 procent av eleverna får sitt förstahandsval tillgodosett. Ser man enbart till sökt utbildning, och inte beaktar vilken skola eleverna sökt till, är värdet 84 procent.

GRs medlemskommuner som grupp har högst andel gymnasieelever som fullföljer sin utbildning inom fyra år.

50 procent av 30-åringarna inom GR har eftergymnasial utbildning. Motsvarande andel för riket är 45 procent.

GRs samtliga webbplatser för livslångt lärande har drygt 800 000 besök årligen. Webbplatserna presenterar och tillhandahåller bl.a. gymnasieintagningen, kompetensutvecklingsutbudet, praktikplatser, läromedel och jämförande statistik på utbildningsområdet.

Inför 2011 föreslås följande satsningar på detta samverkansområde;

- Förnyade samverkansavtal på förskole- och vuxenutbildningsområdet
- Framtagande och implementering av nytt intagningssystem
- Fördjupat ungdomsuppföljningsarbete åtföljt av regiongemensamma åtgärder
- Utvecklad dialog med fristående skolor
- Regionsamverkan kring yrkesutbildningar
- Samarbete kring de fem särskilda programmen, vilka ersätter IV.

EKONOMI

Resursfördelning

Budgetöversikt åren 2009–2011

Budgetöversikten nedan visar vertikalt budgeten uppdelad på styrgruppernas verksamhet och övrig verksamhet. Horisontellt är indelningen budgeterade medlemsintäkter per år, budgeterade övriga intäkter per år, budgeterade kostnader per år och budgeterat resultat per år.

I budgetöversikten kan utläsas att GR förväntas omsätta 259,3 mkr år 2011, vilket innebär en ökning av omsättningen. Största orsaken till omsättningsökningen är att övriga intäkter ökar. Övriga intäkter

utgörs till stor del av deltagaravgifter vid kurser, seminarier, cirklar, konsultationer, konferenser, försäljning av läromedel, gymnasieintagning samt bidrag från stat, Socialstyrelsen, VGR, länsstyrelsen och EU. Främst handlar omsättningsökningen 2010 och 2011 om att GR Utbildning fått i uppdrag att genomföra vuxenutbildningar. De övriga intäkterna har haft en positiv utveckling under ett flertal år. GR har på detta sätt hållit tillbaka behovet av höjd årsavgift.

Verksamhet	Budgeterade Medlemsintäkter			Budgeterade Övriga intäkter		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Styrgruppernas verksamhet						
FoU i väst	0	0	0	15 632	14 052	14 100
Miljö och samhällsbyggnad	8 384	8 772	8 772	10 235	9 585	9 600
Sociala- och arbetsmarknadsgruppen	5 805	5 805	5 805	15 728	20 814	20 815
Utbildningsgruppen	15 093	15 093	15 093	83 910	248 421	148 420
Styrgruppernas verksamhet totalt	29 282	29 670	29 670	125 505	292 871	192 935
Övrig verksamhet						
Gemensam administration	5 726	6 245	6 250	3 830	3 608	3 610
Lämnade bidrag	25 262	26 000	26 000	172	0	0
Politik	767	800	800	0	0	0
Räntor	0	0	0	0	0	0
Övrig verksamhet totalt	31 755	33 045	33 050	4 002	3 608	3 610
Verksamhet totalt	61 037	62 715	62 720	129 507	296 479	196 545

Kommunernas årsavgift till GR ►
Balansbudget och nyckeltal 2009–2011 ►

Budgeterade kostnader			Budgeterat resultat		
2009	2010	2011	2009	2010	2011
-15 632	-14 052	-14 100	0	0	0
-18 619	-18 356	-18 372	0	0	0
-21 533	-26 619	-26 620	0	0	0
-99 003	-263 514	-163 513	0	0	0
-154 787	-322 541	-222 605	0	0	0
-12 356	-10 418	-10 460	-2 800	-565	-600
-25 434	-26 000	-26 000	0	0	0
-767	-800	-800	0	0	0
2 800	565	600	2 800	565	600
-35 757	-36 653	-36 660	0	0	0
-190 543	-359 194	-259 265	0	0	0

Kommunernas årsavgift till GR

Den totala årsavgiften från kommunerna har de senaste åren beräknats som 68,11 kr per kommuninvånare i respektive kommun. Årsavgiftsberäkningen föreslås vara oförändrad även år 2011. Befolkningsutvecklingen inom GRregionen kommer ge en ökning av den totala medlemsavgiften på ca 1 procent.

Tabell: Årsavgiftens fördelning per kommun

Kkr	2007	2008	2009	2010	2011
Ale	1.798	1.825	1.845	1.861	1.869
Alingsås	2.453	2.485	2.502	2.537	2.553
Göteborg	33.029	33.357	33.612	34.068	34.469
Härryda	2.183	2.206	2.246	2.287	2.313
Kungsb.	4.755	4.839	4.900	4.950	5.020
Kungälv	2.636	2.649	2.700	2.743	2.762
Lerum	2.486	2.526	2.568	2.594	2.606
Lilla Edet	878	874	874	874	870
Mölndal	3.966	4.014	4.048	4.074	4.112
Partille	2.285	2.289	2.295	2.302	2.329
Stenungs.	1.563	1.579	1.593	1.611	1.630
Tjörn	1.023	1.019	1.018	1.019	1.019
Öckerö	833	833	835	834	836
Summa	59.889	60.497	61.037	61.755	62.388
kr/inv	68,11	68,11	68,11	68,11	68,11¹

¹⁾ Årsavgiften 2011 är beräknad utifrån uppgift från SCB om befolkning den 30/9 2009. Avgiften ska baseras på befolkningstal per 31/12 2009, och ska därför ses som preliminär. Årsavgiften kr/invånare har varit oförändrad sedan 2003.

Utöver årsavgiften medverkar även kommunerna med 4 kr per invånare till FoU i Väst/GR. Övriga finansierare till FoU i Väst/GR är Västra Götalandsregionen och Socialstyrelsen.

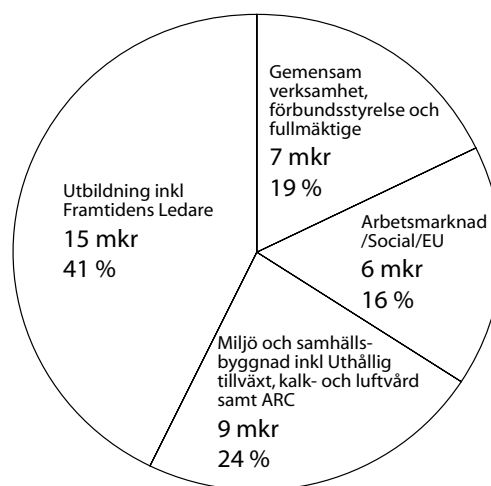
Av den totala budgeterade årsavgiften ovan transfereras ca 41 procent eller 27,70 kr per kommuninvånare vidare till flera andra regionala organisationer.

Tabell: Transfereringar år 2011

	Tkr	Motsv. kr/inv
• BRG	20 000	21,83
• Göteborg & Co	1 100	1,20
• Västkuststiftelsen	1 398	1,53
• VästKom	1 959	2,14
• Europakorridoren m fl	445	0,49
• Europa Direkt	200	0,22
• Övriga bidrag*	311	0,34
Summa	25 412	27,74

*) T.ex. Reväst, Via Lappia, Miljösamverkan, Miljödiplomering, LTS och ARC

Årsavgiften till GR, exklusive transfereringar, uppgår till 37 mkr, vilket utgör 14 procent av GRs omsättning (259,3 mkr). Man kan därmed också säga att till 14 procent finansieras GRs styrgruppers verksamhet och övrig verksamhet, exklusive transfereringar, av årsavgifter. Till 86 procent finansieras GRs verksamhet av övriga intäkter. Nedan illustreras hur årsavgiften fördelas på GRs styrgrupper och övrig verksamhet exklusive transfereringar.

Balansbudget och nyckeltal 2010–2011

Soliditeten förväntas vara ca 16 procent åren 2009–2011. Kassaflödet ökar mellan 2009 och 2010, sedan minskar det mellan 2010 och 2011. Detta beror på ett stort statsbidrag på 100 mkr som betalas ut år 2010.

Soliditet definieras här som eget kapital i förhållande till totala tillgångar (rensat från Gryning). Soliditeten anger den finansiella ställningen på lång sikt, dvs. soliditeten visar vilken beredskap det finns för att möta oförutsedda händelser, t.ex. framtida resultatförsämringar

Kassalikviditet definieras här som förhållandet mellan omsättningstillgångar (exklusive varulager) och kortfristiga skulder. Kassalikviditeten visar vilken beredskap som finns för att klara de löpande betalningarna.

Kassaflödet syftar till att redovisa flödet av pengar och är summan av in- och utbetalningar under året.

Belopp i mkr	Bokslut 2008-12-31	Prognos 2009-12-31	Budget 2010-12-31	Budget 2011-12-31
TILLGÅNGAR				
Anläggningstillgångar				
Immateriella och materiella anläggningstillgångar	2,7	2,8	2,6	2,4
Finansiella anläggningstillgångar	19,1	19,1	19,1	19,1
<i>Summa anläggningstillgångar</i>	<i>21,8</i>	<i>21,9</i>	<i>21,7</i>	<i>21,5</i>
Omsättningstillgångar				
Varulager mm	3,4	18,6	18,6	18,6
Kortfristiga fordringar	40,8	56,5	56,5	56,5
Likvida medel	62,5	35,8	57,0	44,0
<i>Summa omsättningstillgångar</i>	<i>106,7</i>	<i>110,8</i>	<i>132,0</i>	<i>119,0</i>
SUMMA TILLGÅNGAR	128,5	132,7	153,7	140,4
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER				
Eget kapital	38,0	34,4	34,4	34,4
- därav årets resultat	5,7	0,2	0,0	0,0
Avsättningar	1,2	1,2	1,2	1,2
Kortfristiga skulder	89,2	97,0	118,1	104,8
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	128,5	132,7	153,7	140,4
Soliditet (exkl Gryning)	20,9%	17,2%	14,6%	16,1%
Likviditet (exkl Gryning)	115%	116%	113%	116%
Kassaflöde mkr	21,9	-26,7	21,3	-13,1

Kommunal samverkan – regional styrka

Göteborgsregionen är en näringsgeografiskt sammanhängande region med en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Därför är det nödvändigt att kommunerna löser frågor tillsammans inom olika områden.

GR (Göteborgsregionens kommunalförbund) är en samarbetsorganisation för tretton kommuner i Väst-sverige. GRs uppgift är att verka för samarbete över kommungränserna och vara ett forum för idé- och erfarenhetsutbyte i regionen.

Verksamheten inom GR ska vara till kommunal nytta, samtidigt som den ska stärka regionen, både nationellt och internationellt. Det övergripande syftet är att skapa en attraktiv region med goda levnadsvillkor för alla invånare.

Sammanfattningsvis har GR till uppgift att

- skapa nätverk, sprida idéer och stimulera till erfarenhetsutbyte,
- svara för planering av regional karaktär,
- aktivt bevaka regionens intressen genom uppvaktningar, remissyttranden etc,
- driva gemensamma utvecklingsprojekt tillsammans med medlemskommunerna,
- samordna och stödja kommunerna med kompetenshöjande insatser,
- medverka till en gemensam plattform för omvärldsorientering, debatt och förmedling av framtidsbilder,
- erbjuda service/sambruk på områden där den enskilda kommunens resurser är otillräckliga.

Göteborgsregionens kommunalförbund